

Příprava dítěte na povinnou školní docházku

Zahájení povinné školní docházky je v životě dítěte významným sociálním mezníkem, neboť v této souvislosti získává novou roli, stává se školákem. Dítě se zúčastní zápisu a prvního slavnostního dne ve škole, který potvrzuje jednoznačnost sociální proměny a počátek nové životní fáze. Když jde poprvé do školy, tak ví, že od této chvíle je školákem, že se něco podstatného v jeho životě změnilo.

Pro úspěšné zvládnutí vstupu dítěte do první třídy je důležitá jeho **sociální připravenost**, která zahrnuje sociální dovednosti, tj. schopnost dítěte vytvářet a udržovat přijatelné vztahy s dospělými, s vrstevníky, a chovat se podle stanovených pravidel. Tyto sociální dovednosti škola považuje za samozřejmé a od svých žáků je vyžaduje. Dítě musí vědět, jak je třeba se chovat k dospělé autoritě, tj. k učiteli, a jak ke spolužákům. Pokud dítě nechápe roli žáka a roli učitele jako autority, kterou musí respektovat, bude mít problémy již s počáteční adaptací ve škole. Děti by měly umět komunikovat s vrstevníky i s učiteli. Také je nutné děti naučit základní společenské návyky, jako je pozdravit, poprosit, poděkovat a omluvit se. Nedostatečná sociální připravenost na školu zvyšuje riziko školní neúspěšnosti, protože dítě by se muselo najednou naučit příliš mnoho, což by mohlo způsobit demotivaci pro školní práci.

Nelze opomenout ani **emoční samostatnost a vyrovnanost**, aby dítě ve škole dokázalo zvládnout dočasné odloučení od rodičů bez projevů pláče a vzteku.

Budoucí školák by měl mít optimální **úroveň jazykových kompetencí** a schopnost je v komunikaci využívat. Dítě, které nemá dostatečně rozvinuté jazykové kompetence, nemusí rozumět výkladu a může ho chápat úplně jinak, než jak bylo myšleno. Řeč dítěte by měla být bez vad s dobrou výslovností všech hlásek. Rodiče by měli rozvíjet slovní zásobu dítěte prostřednictvím čtením pohádek a povídaním si s dítětem.

Ke školní připravenosti patří určité **elementární znalosti o světě**, s nimiž školní výuka počítá jako se samozřejmostí, a jestliže je dítě nemá, tak nemůže porozumět všemu, co učitel vykládá.

Ze strany rodičů by měly být zodpovězeny všechny otázky dítěte týkající se nastávající školní docházky, aby vědělo, co ho ve škole čeká a s čím by mělo počítat. Rodiče by měli dítěti vysvětlit rozdíl mezi školkou a školou, aby věděly, že je jiný přístup učitele k dětem ve školce a škole. Zároveň **by rodiče neměli hovořit o škole negativně** a používat školu jako výhrůžku, aby děti nepovažovaly školu za trest. Je vhodné s dítětem o škole hovořit, vyprávět mu vlastní veselé školní zážitky, které rodiče sami prožili, aby se dítě do školy těšilo a tím se snadno vyrovnalo s požadavky školy.

Je podstatné, aby si dítě zvyklo na nový denní režim spojený s každodenním chozením do školy, s čímž souvisí **pravidelný čas usínání a vstávání**.

Nezbytností je, aby dítě bylo schopno samostatně pracovat, umělo **se samo obléknout, umýt a učesat**. Dítě by mělo dokázat pracovat ve skupině, podělit se s druhými a k ostatním být ohleduplné.

V přípravě na první třídu je nutné také nezapomínat na **správný úchop tužky, manuální zručnost, rozeznat a pojmenovat barvy, zvuky, tvary, pohybovou zdatnost, časovou a prostorovou orientaci, odříkat básničku, zazpívat písničku.**

Pamatovat na to, že v první třídě je lepší **zájmové kroužky** zajistit pro dítě až v druhém pololetí školního roku z důvodu adaptace dítěte na školu. Dítě by nemělo mít příliš mnoho zájmových kroužků, aby mu zbýval volný čas.

Rodiče si musí uvědomit, že se budou muset prvňáčkovi pravidelně **věnovat při domácí přípravě školních úkolů** (viz následující manuál).

Manuál efektivní domácí přípravy (pomocník pro rodiče)

1. PROSTŘEDÍ

Připravte prostředí, podmínky a místo na učení. Vypněte rušivé zvuky a rozptylovače (TV, mobil, počítač – pokud ho dítě právě nepotřebuje), udělejte pořádek, nachystejte pomůcky (knihy, tužky, sešit), vyvětrejte.

2. PRAVIDELNOST

Domluvte si pravidelný čas, kdy s učením začnete, kdy skončíte.

3. DŮSLEDNOST

V pravidelnosti buďte důslední k dětem i k sobě. Občas se dětem nechce stejně jako vám.

4. ODKUD KAM

Při problémech s řešením a vypracováváním úkolů začněte nejlehčím úkolem, který dítě zvládne. Pak přejděte na nejtěžší úkol, nakonec řešte ostatní úkoly.

5. ZMĚNA AKTIVIT

Všímejte si, co dítě potřebuje. Pokud mu úkol dlouho nejde vyřešit, vypracování mu nepřiměřeně trvá, dítě se u něho trápí, změňte aktivitu. Úkol dokončete po přestávce. Menší děti vyžadují více pohybové aktivity, často u učení potřebují chodit nebo se i jinak hýbat.

6. PŘESTÁVKY

Přestávky zařazujte podle individuálních potřeb vašeho dítěte/děti. Zkuste před přestávkou dokončit úkol nebo nějaký blok učiva.

7. ODMĚNA/POCHVALA

Po učení nezapomeňte dítě i sebe pochválit nebo odměnit např. nějakou oblíbenou činností, hrou apod. Slovně hodnotěte to, co dítě dělá, ne jaké je (např. krásně ses soustředil, pracoval jsi opravdu pečlivě...).

8. MOTIVACE/ZÁJEM

Udělejte si seznam úkolů a hotové si odfajfkujte. Motivujte pozitivně – říkejte dítěti, co a jak dělá dobře, co a jak by mohlo dělat lépe.

9. AKTUÁLNÍ SITUACE

Pamatujte na to, že proces učení ovlivňuje aktuální situace vaše i dítěte – to, co právě prožíváte, jak se cítíte, co se v rodině děje, jak reagujete. Vy jste ten, koho dítě potřebuje nejvíce.

10. PŘÍSTUP K DÍTĚTI

Pomáhejte dítěti tam, kde vidíte, že potřebuje pomoci. Podporujte samostatnost. Snažte se s dítětem komunikovat v klidu a s respektem k jeho i svým potřebám.